

לייהודים הייתה אורה

תחרות עבודה זרה מול "דת יהודית"

שורש שנותו של המן -- שנת הדת

"**וַיֹּאמֶד לְהָמִן לְרֹאֹת מֵעַמְדוֹ דְּבָרִי מִרְדָּכָי בַּיּוֹם הַגִּיד לְהָמִן**
אֲשֶׁר הָוָה יְהוּדִי" (אסתר ג, ד).

הכתוב מגלח לנו, ששנתה המן למדרכי לא הייתה מעצם ה"חוצפה" שמררכי לא השתחווה לו. אלא שנהה מיוחדת עליו בלבו, בכלל זה שמררכי היה "יהודי".

ובביאור הדברים כתב הגרא"א בפירושו ז"ל, "כי הגיד להם אשר הוא יהודי -- ולפיכך הייתה שנותו עליו רב מאד, כי **אין שנהה כשנת הדת**", עכ"ל. כלומר, שנהה פשוטה של כבוד וקנאה, אינה כלום ביחס לשנת הדת. שנתה המן למדרכי הייתה בכלל שהוא יהודי, ויהודי יש לו דת, יש לו תורה האומרת לו שאסור להשתחווות לעבודה זרה. ושנת הדת, עולה על הכל.

וכן הוא אומר בהמשך העניין (פסוק ו): "**וַיֹּאמֶר הָמִן וְגַם בַּיּוֹם הַגִּיד לְהָמִן לְאַת עִם מִרְדָּכָי**", ופי' הגרא"א ז"ל, "כי אמרו לו שאינו כורע מחתמת שהוא יהודי", עכ"ל.

יתר על כן, אנו מוצאים שכונתו של המן בגזרתו היה לעkor את הדת, וכמו שכתב הגרא"א עה"פ (פסוק ו) "**וַיִּבְקַש הָמִן -- פִּירּוֹש לְעֻקָּר**

הדת"¹. ובכן, מכיוון שככל עיקר שנאתו של המן למרדיי -- ולעמו -- היהת על עסקי דת, אך טבעי הדבר, שאת חיצי השיטינה שלו הפנה אל עבר היקר והקדוש, אל עבר "דת יהודית".

על מי גזר המן? כתיב: "**וַיִּבְקַשׁ פָּמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל מִיּוֹדֵים אֲשֶׁר בְּכָל מִלְכֹות אֲחַשְׂרוֹשׁ עִם מִרְדָּכָי**". וממי הם אלה הנקראים "עם מרדיי"? אמרים חז"ל (מגילה יג, ב): "אמר רבא, בתחלת מרדיי לבודו, ולבסוף בעם מרדיי -- ומנו רבנן -- ולבסוף בכל היהודים"².

"עם מרדיי" מאן נינהו? רבנן! הם מהה אשר עוררו את שנאתו של אותו רשות באופנ כה נורא. וכל כך למה? כי רבנן הם "היהודים", היהודי יש לו תורה, היהודי יש לו דת, המונעת אותו מלהשתחוות להמן. ואת זה לא היה המן מסוגל לסביר.

עבדתנו בעקבות דמשיחא -- להיות "יהודים" הכהרים בעבודה זורה

מי הוא "יהודי" אמיתי?

מטו משמיה דמהרייל' דיסקין צ"ל, שאמר על הצרות הרבות שיהיו באחרית הימים, "מי שהוא 'ערליכער איד' נצל". כשהשאלוהו, "ומי הוא 'ערליכער איד'?" ענה: "מי שהוא מובדל מהוגויים". למדך שכך היא המידה: מי שモבדל מהוגויים, הוא הוא ה"יהודי" הדבוק בדת האמת, בחיים האמתיים, ובגויים לא יתחשב.

והנה, קבלה בידינו מהגר"ח מولאלזין בשם רבו הגר"א (כפי שמובא

¹ ולהלן (פסוק יג) כתוב ביתר פירוט: "שהמן רצה לעקור הכל, זהו להשמיד -- אלו המצוות שהם כנגד הנשמה, להרוג -- הוא הרוח הרוחני, לאבד -- אפלו הגוף הגוףני מן העולם" וכוכ ע"ש. הרי שעיקר מטרת המן הייתה לבטל אותם מן המצוות.

² ובפי הגר"א כתב ז"ל, "והכל היה מפני **'עם מרדיי'** דהינו יהודים, שבשביל כך לא כרע מרדיי", ע"ל.

בספר אמונה והשגחה להגר"ש מלץן), כי כל סדרא ממשנה תורה מקביל למאה שנה מהאלף הששי, ופסוקי כל סדרא מرمזים על המאה המקבילה אליו. לפי החשבון זהה עולה, שהשנה הנוכחית מכוננת כנגד סוף פרשת נצבים וילך. ובכן, הבה נראה מה כתוב בפרשה (דברים לא, יט-כא):

עַתָּה פְּתֻבוּ לְכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלִמְדֹה אֲתָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שִׁימָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תְּהִיה לֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִעְדֵּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
כִּי אָבִיאָנוּ אֶל הָאָדָمָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתֵּיו זֶבֶת חֶלְבָּן וְדָבָשׁ
וְאֶבֶן וְשָׁבָע וְדָשָׁן וְפָנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֶרִים וְעָבָדים וּנְאָצָמי
וְהִפְרֵר אֶת בְּרִיתִי: וְמֵהֶה בַּיּוֹתְמָצָאָן אַתָּה רְעוֹת רְבוֹת וְצָרוֹת
וְעַגְמָתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לִעְדֵּת פִּי לֹא תִשְׁבַּח מִפְּנֵי זָרָעָה בַּיּוֹם
קָדְעָת יִצְחָק אֲשֶׁר הוּא עֲשָׂה הַיּוֹם בְּטָרֵם אָבִיאָנוּ אֶל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי:

זה הניסיון העיקרי המועד לדור האחרון לפני בית הגואל: **הִי "יהודים"!** הישמרו לכם מעבודה זרה, אל תפנו אל אללים אחרים! אל תעבדם, ואל תפרו את בריתני! ובשכר זאת אביכם אל "הארץ" אשר נשבעתי.³

מידת ההשגה כפי השתדלות והعمل

כל הוא בעבודת ה', שכפי רוב השתדלות והعمالות, תגדל ההשגה הבאה ממנה. כמו שכתב המסילת ישרים (פרק א) ז"ל, "וכפי השיעור אשר כבש את יצחו ותאותתו, ונתראך מן המרחיקים אותו מהטוב, ונשナル לדבק בו, כן ישיגו וישמחו בו".

העניין האמור אין יוצא מן הכלל הזה. אם ירצה האדם להבין ולהרגיש כראוי את השמחה העצומה של ימי הפורים, את ה"אורה ושמחה ושונה ויקר", עליו לשים אל לבו את עבודתם של ישראל בימים ההם, ששבו

³ והיינו בבחינת "הארץ", הארץ הידועה המועדת לנו, במלוא הקדושה ורום המעל, ולא כמו קודם לנו, חלק מישראל נמצאים על אדמתם, אבל בלי תואר "הארץ".

בתשובה בלבב שלם ורוח נשברה, עד שנחיו "יהודים", נוצרי "דת יהודית", מרוחקים מכל דבר הקשור לעובדה זרה ולאורחות הגויים. וע"י עבודה זו דייקא, שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונפהוך הוא אשר שלטו היהודים המה בשניהם, זכו ל"קימו ובכלו היהודים עליהם ועל זרעים ועל כל הנלויים עליהם", ל"יום משתה ושמחה", יום של אהבת הש"ת וקבלת התורה. וע"ז כתיב "יבמִים הָאֶלְהָ נְזֵפְרִים וּנְעַשִּׁים בְּכָל דָּרְןָזָרָן מְשֻׁפְחָה וּמְשֻׁפְחָה, מִדִּינָה וּמִדִּינָה, וְעִיר וּעִיר, וִימִי כְּפֹרִים הָאֶלְהָ לא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ מִיהָדִים, וּזְבָרָם, לֹא יָסֹף מִזְעָם".

אותו כלל נכון לא רק "בימים ההם", אלא גם "בזמן זהה". כפי השיעור שיתרחק האדם מן הגויים הטמאים ויבדל מהם, ויתדבק בכל נפשו בדת יהודית, כך יזכה לאושר של פנימיות נשמת ישראל, לאור הקדושה, ולטוב הרוחני שאפשר לנו לשער. [ואצל שלומי אמרנו ישראל כבר אפשר לטעום ולהרגיש קצת עניין "כן ישיגהו וישמח בו" בימינו אלה, כאשרה של הגאולה כבר מבצבץ ועולה.]

שמחה פורים

אמנם האור הזה, והשמחה הזאת, לא יוכנו בלתי אל האיש אשר באמת בשם "יהודי" יכונה, וכמו שאמר הכתוב "שמחה ושונן ליהודים", ליהודים דייקא. "יהודי" הוא הכהר בעבודה זרה (כדייאיתא במגילה יג, א), המתפרק מהבליהם של הגויים, והמתדבק בכל נימי נפשו בספר נחלתנו, תורתנו הקדושה "דת יהודית". לאיש הזה, ורק אליו, כוננה שמחה זו, ואין שם שמחה גדולה ומפוארת הימנה.

אהרון היינעמאן
ראש מכון, מכון תפארת